

Esnemek veya Aksırmak

R.G. Rumuzlu okuyucumuz; “Bir hadiste Allah’ın esneyeni değil, hapşıranı seveceğine dair bir beyan görmüştüm. Bunun hikmetini anlayamadım. Zira bunların ikisi de insanın elinde olmayan durumlar olabiliyor.”

Ebû Said el-Hudrî (ra) rivayet eder. Allah Resulü (asm) şöyle buyurmuştur: “Biriniz esnediği zaman elini ağzının üzerine koysun; çünkü şeytan girer.”¹

Bir diğer hadisi de Ebû Hüreyre (ra) rivayet etmiştir ki; Peygamber Efendimiz (asm) şöyle buyurmuştur: “Allah aksırmayı sever; esnemeyi ise sevmez. Sizden biriniz aksırır ve Allah’a hamd ederse, onu işiten her Müslüman üzerine ‘Yerhamükellah’ demek bir haktır. Esnemek ise; o ancak şeytandandır. Birinize esneme geldiği vakit; gücünün yettiği kadar onu uzaklaştırmaya çalışsın. Çünkü birinize esneme geldiğinde şeytan ona güler.”²

Ebû Hüreyre’nin (ra) bir diğer rivayeti ise şöyledir: “Resûlullah (asm) aksırdığı vakit elini veya mendilini mübarek ağzının üzerinde tutar; onunla sesini alçaltmaya veya ağzını yummaya çalışırdı.”³

Aksırmak insanı dinlendirir. Bundan dolayı Müslüman aksırdığı vakit “elhamdülillah” der; bunu işiten de, “yerhamükellah” der; sonra kendisi yine, “yehdînâ ve yehdîkümullah” der; bu sünnettir. Bunların mânası; aksıran Allah’a hamd etmiştir; bunu işiten, ona Allah’tan rahmet dilemiştir; diğeri de Allah’ın hidayetinin “bizim ve sizin üzerinize olmasını” niyaz etmiştir.

Esnemekte ise böyle bir teşrî yoktur. Çünkü esnemek şeytandandır. Bundan dolayı bilhassa namazda mümkün mertebe esnememek lâzımdır. Esnemek gelirse ne olur? Namazda esnemek mekruhtur; ancak namazın sıhhatini engellemez. Namazda esnemek gelirse mümkünse ağzı tutmak; yani dudaklar arasında dişleri sıkmak; mümkün değilse ayakta iken sağ elin tersi ile, diğer hallerde ise sol el ile ağzın kapatılması namazın âdâbındandır. Namazın dışında esnemek geldiği zaman da ağız alabildiğine açılmamalı; sağ elin tersi ile, bu mümkün değilse diğer elin uygun

şekliyle, bu da mümkün değilse başını çevirerek ağzını kapamalıdır, hiç olmazsa ağzını perdelemelidir. Esnemekle ilgili yapılabilecek adap bunlardan ibarettir.

Şu halde: Esnemek günah değildir. Yorgunluğun, uykusuzluğun veya ruhsal gerginliğin arttığı zamanlarda esneme gelebilir; büyük bir ihtimal, şeytan bizim bu hallerimizden istifade etmek ve bizi yanlış sevk etmek üzere bir kez daha fırsat kolluyordur, bize yaklaşmıştır, kalbimiz yakınlarındaki o lümme-i şeytaniye⁴ denilen yuvasına gelmiştir; vücut mekanizmamız da bu vahşî misafire “esnemekle” tepki veriyordur. Yani bunu vücudun normal bir denge hareketi olarak saymak gerekir.

Bu durumda bizzat esnemeyi hiç de günah saymamalı; vücudun normal bir refleksi ve tepkisi olarak kabul etmeli ve şeytanın şerrinden Allah’a sığınmalıdır. Ancak esneme esnasında nezaketen biraz derli toplu olmalı; ağzı mümkün mertebe el ile kapatmalıdır.

Dipnotlar:

- 1- Müslim
- 2- Buhâri
- 3- Tirmizî
- 4- Lem’alar, S.86